

Mladenič pri peči ne odvrne ničesar, le z glavo kima, pritrjevaje modrim besedam dobrega gospodarja in strica. V duhu je pa že ves doma, pri materi, pri sestrici.

Gotovo je že vzrasla Jerica, in kako ga bo vesela! Kaj pa šele mamica, kako se bo ta vzradostila sina, ki ne bo prišel praznih rok domov.

Povesti iz avstrijske zgodovine.

(Piše Al. Stroj.)

XV.

Jožef II.

Ob času, ko je vladal cesar Jožef II., je bila na Češkem huda lakota. Skrbni vladar je ukazal po deželah, kjer je bila dobra letina, nakupiti žita, prepeljati je na Češko in razdeliti stradajočim prebivalcem. Hotel se je pa tudi sam osebno prepričati, kako se spolnjuje njegovo povelje; vzel je torej s seboj samo jednega spremljevalca in se odpeljal v poštnem vozu na Češko.

Kamorkoli je prišel, srečaval je voznike, ki so vozili žito. Pred uradnim poslopjem v majhnem mestecu blizu Prage zapazi več voz, obloženih z vrečami; okolo njih so stali vozniki in kmetje. Na obrazih se jim je videlo, da so nejevoljni, kar se je tudi spoznalo iz zabavljic, ki jih je cesar sam čul. Vladar stopi iz poštnega voza, pokliče jednega izmed kmetov in ga vpraša, zakaj je ljudstvo tako nejevoljno. Dobrosrčni kmet pač ni spoznal cesarja, ki je bil oblečen kot priprost častnik, in mu prostodušno odgovori: »Kdo bi ne bil nejevoljen? Od jutra že tukaj stojimo in čakamo na milost gospoda cesarskega uradnika. Vozniki bi radi oddali žito, mi bi je radi nesli domov, pa ne smemo brez njegovega dovoljenja.«

»Da, prav ima mož, ker se pritožuje«, reče pisar, ki je čul zadnje besede in prišel bližje. »Ura bo že štiri, in gospod uradnik se še ne more ločiti od vesele družbe. Ljudje pa čakajo tukaj trudni in lačni.«

»Oglasite me gospodu!« pravi nato pisarju Jožef, ki je le težko prikrival svojo jezo.

»Oprostite, gospod častnik, tega sedaj ne smem storiti, sicer sem ob službo«, odgovarja pohlevno pisar. Cesar pa ni maral poslušati daljnih opravičevanj, ampak je šel naravnost v prvo nadstropje. Ne da bi potrkal, stopi v uradno sobo. Cesarski uradnik in njegovi prijatelji so igrali. Ko ugledajo tujega častnika, gre mu uradnik naproti in ga osorno vpraša: »Kdo ste? Kaj želite?«

»Poročnik v cesarski službi sem in zahtevam, da takoj razdelite žito, ki so je pripeljali vozniki. Lačno ljudstvo čaka na vas že od ranega jutra.«

»Naj čakajo kmetje!« odgovori uradnik, zaničljivo se posmehujoč. »Ako nimate drugega naročila, gospod častnik, se vam priporočam. Z Bogom!«

»Zdi se mi«, pravi nato prav mirno cesar, »da vi sploh nimate časa spolnovati svojih dolžnostij. In vendar je sedaj ob času tolike nesreče treba, da se vsi vestno trudimo, da polajšamo veliko bêdo. Da vam pa vaša služba ne bode delala težave, zato od tega časa niste več cesarski uradnik v tukajšnjem mestu.« Pri teh besedah odpnè cesar svojo vrhno suknjo; na prsih se mu zasveti svitlo znamenje viteškega reda, in prestrašeni uradnik spozna, da je pred njim sam cesar Jožef II.

Cesar pa gre nato takoj iz sobe in se ne poslovi niti z jedno besedico. Ko pride zopet na ulico, pokliče pisarja in mu pravi: »Vi ste odslej najvišji cesarski uradnik v tem mestu. Razdelite takoj žito med stradajoče ljudstvo. Tako hočem jaz, cesar Jožef.«

Pisar takoj prav izvrstno opravi prvi posel svoje nove službe, tako, da je bil cesar prav zadovoljen. Vladar se je kmalu vrnil na Dunaj; ljudstvo si je pa še dolgo časa hvaležno pripovedovalo, kako skrbi za podložnike cesar Jožef II.

S p o m i n.

Jončana je bitva krvava,
Potihnil srditi je boj,
Z mrličji je krita planjava,
In majhen le rešen je roj.

Tu mati se rádosti joče,
Brat gleda tam brata zavzét,
Ponosno na sina zre oče,
Ki bil mu je v boju otet.

Ostali junaki veselo
Povračajo spet se domov,
Saj v boju jim vedno želelo
Srcé pod domači je krov.

Vse ž njimi srčno se raduje,
Vse peva jim slavo glasno —
Le nekdo na skrivnem vzdihuje
Ter rosno si briše oko.

Kdo burno naj rádost opiše,
Ko dojdemo v rojstveno vas?
Vsak naglo priskoči iz hiše,
In vsak jim častita na glas.

Bojevnik star dnij se spominja,
Ko sam bil tako je sprejet,
A žitja zdaj moč mu izginja,
Potrla ga teža je let.

Spominja se zlate mladosti,
Ko bil se za dom je srčno,
Dni srečne zrè v tužni starosti,
Zató se solzí mu okó.

Ciril Vuga.

